

LÄNSSTYRELSEN
Västerbottens län

Kulturmiljöenheten
Byråinspektör R Mullins
tel 090-10 72 45

A.T.A.
Skellefteå
VB

KOPIA

BESLUT

1 (3)

1991-03-19

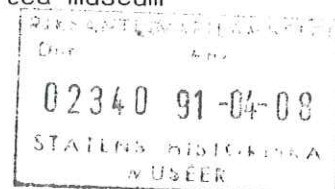
221-10-89

Rek + mb

L1024

Stiftelsen Skellefteå museum
Box 146
931 22 SKELLEFTEÅ

Byggnadsminnesförklaring av repslageriet på fastigheten Storkåge
12:15, Skellefteå kommun, Västerbottens län
(5 bilagor)

Beslut

Länsstyrelsen förklarar med stöd av 3 kap 1 § lagen om kulturminnen (SFS 1988:950) repslageriet på fastigheten Storkåge 12:15, Skellefteå kommun, för byggnadsminne.

Länsstyrelsen meddelar enligt 3 kap 2 § samma lag följande skyddsföreskrifter:

- Byggnaden får inte rivas eller flyttas eller till sitt yttre byggas om eller på annat sätt förändras.
- I byggnadens inre får inte göras ingrepp i stomme eller ändring i rumsindelning. Inte heller får åtgärder vidtagas som innebär ingrepp i äldre fast inredning, maskiner och annan utrustning för repslageriverksamheten tillhörande fastigheten.

Underhåll

- Byggnaden ska underhållas så att den inte förfaller. Vård- och underhållsarbeten skall utföras på ett sådant sätt att det kulturhistoriska värdet inte minskar. Samråd i vård- och underhållsfrågor skall ske med länsstyrelsen.
- Kringliggande område ska hållas i vårdat skick så att byggnadens utseende och karaktär inte förvanskas.

Övriga bestämmelser

Med stöd av 3 kap 14 § kulturminneslagen kan länsstyrelsen ge tillstånd till ändring av byggnadsminnet om det finns särskilda skäl.

Postadress
901 86 UMEÅ

Gatuadress
Storgatan 71 B

Postgiro
3 51 94 - 0

Telefon
Växel 090 - 10 70 00
Direktr 090 - 10 7

Telefax
Administrativa enh 13 62 70
Försvarenheten 13 15 77
Närmaste fax 090 -

91 05 02
Beslut
Länsstyrelsen
A.A. / KP

Redogörelse för ärendet

Skellefteå museum väckte fråga om byggnadsminnesförklaring av repslageriet den 27 maj 1983 enligt då gällande bestämmelser i lagen den 9 december 1960 om byggnadsminnen (SFS 1976:440). Fastighetsägaren I , Kågströms repslageri AB, informerades om innebörden av byggnadsminnesförklaringen och fick det första förslaget till skyddsföreskrifter, vilka skriftligen godkändes den 20 januari 1984.

Byggnadsnämnden meddelade den 12 mars 1984 att den inte hade någon erinran mot förslaget till skyddsföreskrifter.

Sedermera har förklarats sig ovillig att behålla själva repslageribyggnaden och dess inredning i sin ägo. Förhandlingar inleddes om överföring av byggnaden på annan huvudman. Stiftelsen Skellefteå museum mottog anläggningen som gåva enligt gåvobrev den 1 november 1990. Mellan stiftelsen och har avtal upprättats angående disposition av marken samma dag.

I skrivelser till länsstyrelsen den 30 oktober 1990 respektive den 1 november 1990 har Ni i egenskap av markägare respektive ägare av själva byggnaden godkänt föreslagna skyddsföreskrifter.

Motivering

Den gamla repslageribyggnaden flyttades till denna plats år 1928. Den inrymmer repslagarbanan med fullständigt bevarad fast inredning, verktyg och maskiner från repslageriets tid. I ena änden ligger en tvåvåningsbod med verkstad och förvaringsutrymmen. Kågströms repslageri startade ute på Ön vid Kågeälvens utlopp redan 1874 och var i produktion fram till 1950-talet, då företaget blev grossist i tågvirke. 1978 flyttade företaget in i sin nuvarande fabriksbyggnad som står intill den gamla.

Repslageriet i Kåge är ett hantverkshistoriskt minnesmärke, som knappast har någon motsvarighet i landet. Anläggningen fyller kravet i 3 kap 1 § kulturminneslagen; den är att betrakta som synnerligen märklig genom sitt kulturhistoriska värde och får därmed förklaras som byggnadsminne.

Stiftelsen Skellefteå museum har som målsättning att för framtiden bevara den kulturhistoriskt värdefulla byggnaden med dess inredning och i lämplig omfattning hålla den tillgänglig för allmänheten.

./.

Hur detta beslut kan överklagas till kammarrätten, se bilaga.

Percy Gustavsson

Karin Eriksson

1991-03-19

221-10-89

Bilagor

Byggnadsbeskrivning, bil 1
Situationsplan, " 2
Fotografier, " 3
Ritning, " 4
Hur man överklagar, " 5

Kopia till

byggnadsnämnden, rek
riksantikvarieämbetet för ev överklagande (3 ex), delgivnings-
kvitto
Västerbottens museum
kulturnämnden
stadsbyggnadskontoret
PE
KME
inskrivningsmyndigheten, rek (efter laga kraft)
riksantikvarieämbetet, byggnadsminnesreg (efter laga kraft)
Västerbottens museum (efter laga kraft)

Byggnadsminnesförklaring av repslageriet på fastigheten Storkåge 12:15, Skellefteå kommun, Västerbottens län

Inledning

Fastigheten ligger på norra sidan av Kågeälven. Repslageribyggnaden flyttades hit efter laga skifte 1928 och inrymmer repslagarbanan med fullständigt bevarad fast inredning, verktyg och maskiner från repslageriets tid. I ena änden ligger en tvåvåningsbod med verkstad och förvaringsutrymmen. Det finns i Sverige knappast någon lika komplett och omfattande repslagarbana.

Kågströms repslageri är ett levande företag med hundraårig tradition. Anläggningen har karaktären av hantverksgård av det slag som formades efter näringsfrihetens genombrott på landsbygden. Repslagarens bostadshus ligger strax bredvid. Rörelsens nuvarande lager och kontor ligger i en nybyggnad på fastigheten.

Historik

Kåge var under mitten av 1800-talet en viktig importhamn. Här fanns två skeppsvarv, en såg, en kvarn och ett par garverier förutom byggnader för den handel som följde med sjöfarten. Här fanns också tidigt två repslagerier belägna ute på Ön. Det ena togs över av Johan, "Janke", Kågström 1874. Kågström började i en gammal nedlagd repslagarbana, som tidigare varit i bruk när fartyg riggades i Kåge. Förutom banan som var öppen utan tak och väggar fanns det en tvåvåningsbod för verktyg och maskiner samt häckelbod med råvara och lager.

Verksamheten flyttades 1910 med hampboden och alla redskap till Granden på den norra sidan av Kågeälven. I anslutning till hampboden byggdes tak och väggar till banan. Vid laga skifte 1928 flyttades boden och hela repslagarbanan till den nuvarande platsen. Banan försågs med el samma år. En spinnstol med elmotor installerades samt lyse i hampboden och uppe i häckelboden en trappa upp. Belysning monterades på var femte famn i repslagarbanan.

Utöver mästaren själv var det endast ett par man anställda. Tillverkningen utgjordes av tågvirke, bindgarner, tömmar, rörgarner, sadelgjordar, flagglinor, metrevar och telnar till fiskredskap. Repslageriet var i produktion fram till 1950-talet då företaget blev grossistfirma i tågvirke. Efter 1978 flyttade företaget in i sin nuvarande fabriksbyggnad, som står intill den gamla. Den fjärde generationen av Kågström fortsätter med rörelsen.

1991-03-19

221-10-89

Byggnadsbeskrivning

Exteriör

Byggnaden är uppförd i resvirke och brädpanel. Repslagarbanan, som är 110 m lång i ett plan, är något smalare än tvåvåningsboden med verkstad och förvaringsutrymmen i den ena änden. Väggarna är klädda med rödfärgad locklistpanel. Små fönster på båda sidor av banan, 13 på sydostfasaden och 14 på nordvästfasaden. På den sydvästra bodgaveln finns två fönster, ett på varje plan. Vitmålade foder kring samtliga fönster i boden, inga foder alls kring fönstren till banan.

På den nordöstra gaveln av banan finns det en stor pardörr med stående bräder. Magasinsdelen har två dörrar av stående bräder och av olika storlek på den nordvästra och en lucka på vindsvåningen. På den sydöstra fasaden finns det två luckor av stående bräder på vindsvåningen, den ena ovanför det ena fönstret. Vitmålade foder på tre luckor på vindsvåningen. Plåttäckt sadeltak.

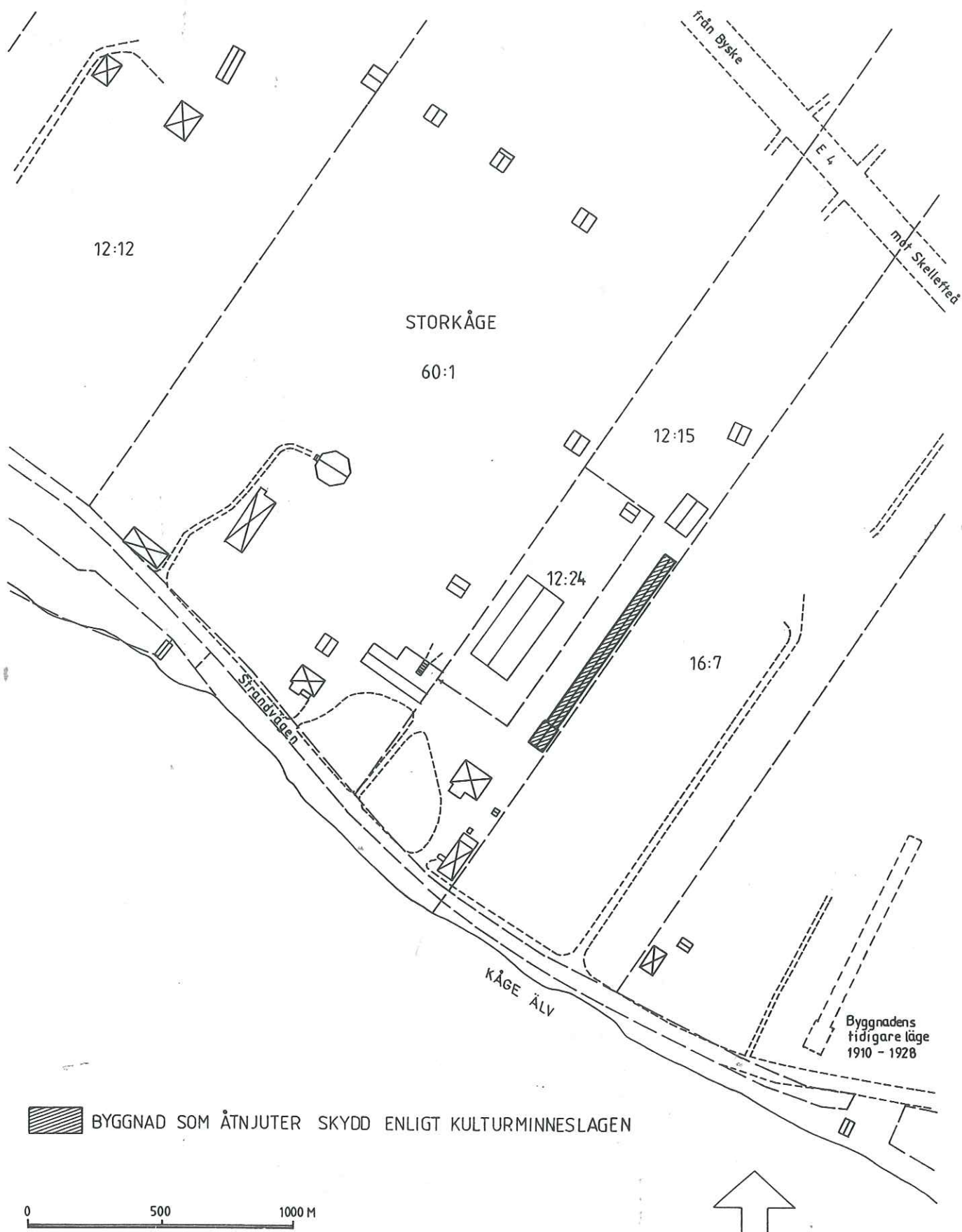
Interiör

Banan är stort sett ett vindskydd med tak. Mycket enkel. Inget innertak. I boden förbinds våningarna med en smal trappa vid den nordvästra väggen. Golvet är av jord i banan och av grova plankor i boden.

Det som är unikt med repslagarbanan är att dess inredning är komplett och i fullt användbart skick. Byggnadsminnesförklaringen omfattar även maskiner och utrustning som hör till repslageriets verksamhet, bl a bråka, häcklor, rivmaskin, lådhjul, eldriven spinnmaskin, sträckbräda, brygdkiva, geskär, beting, släde, självdragningshjul, löparstång, mick, garnskiva, hampbalvåg och kardmaskin.

Byggnaden renoverades 1978.

BYGGNADSMINNESFÖRKLARING AV REPSLAGERIET PÅ FASTIGHETEN STORKÅGE 12:15 I SKELLEFTEÅ KOMMUN

1991-03-19

221-10-89

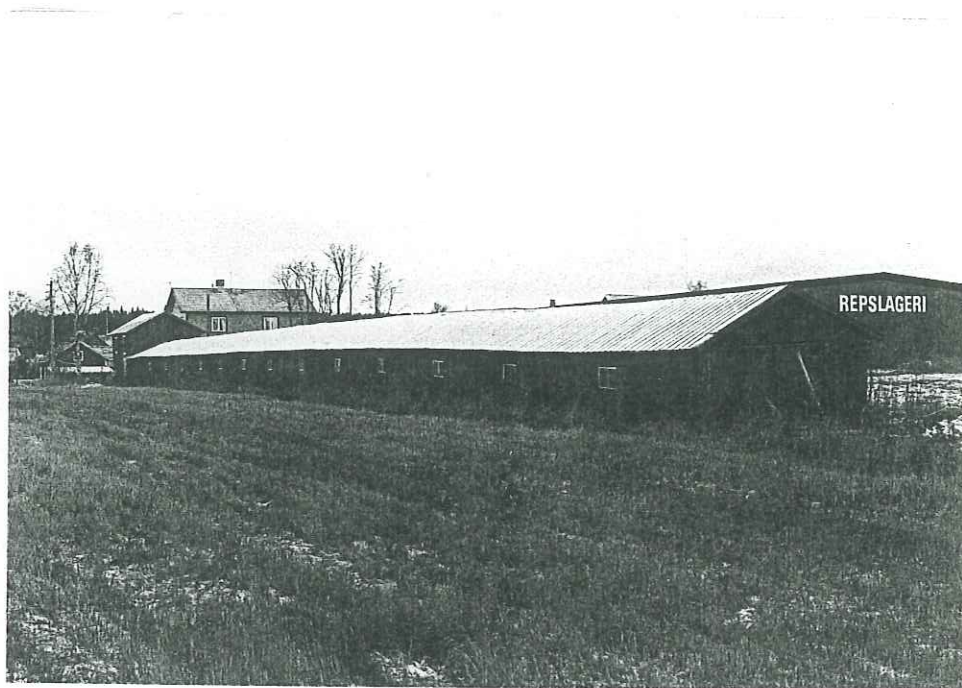
Repslageriet på fastigheten Storkåge 12:15, Skellefteå kommun

Fotobilaga inför byggnadsminnesförklaring

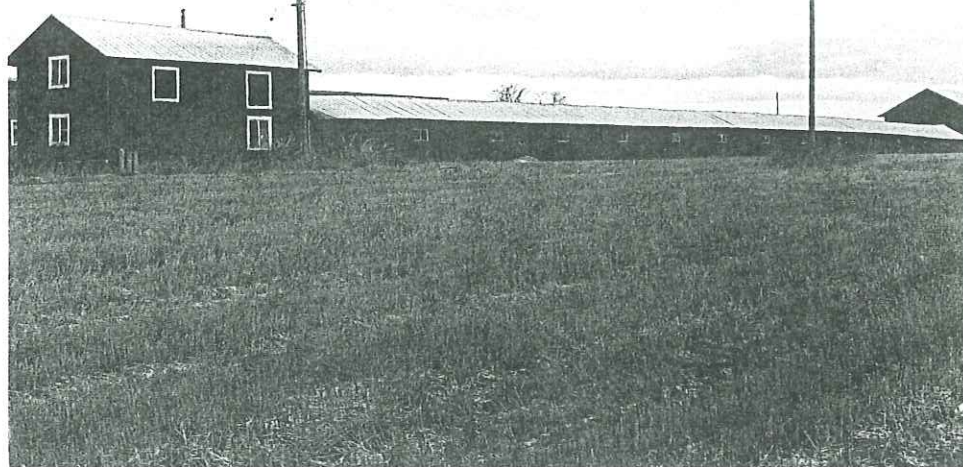
Fotograf: Roland Beijar

Tid: Hösten 1982

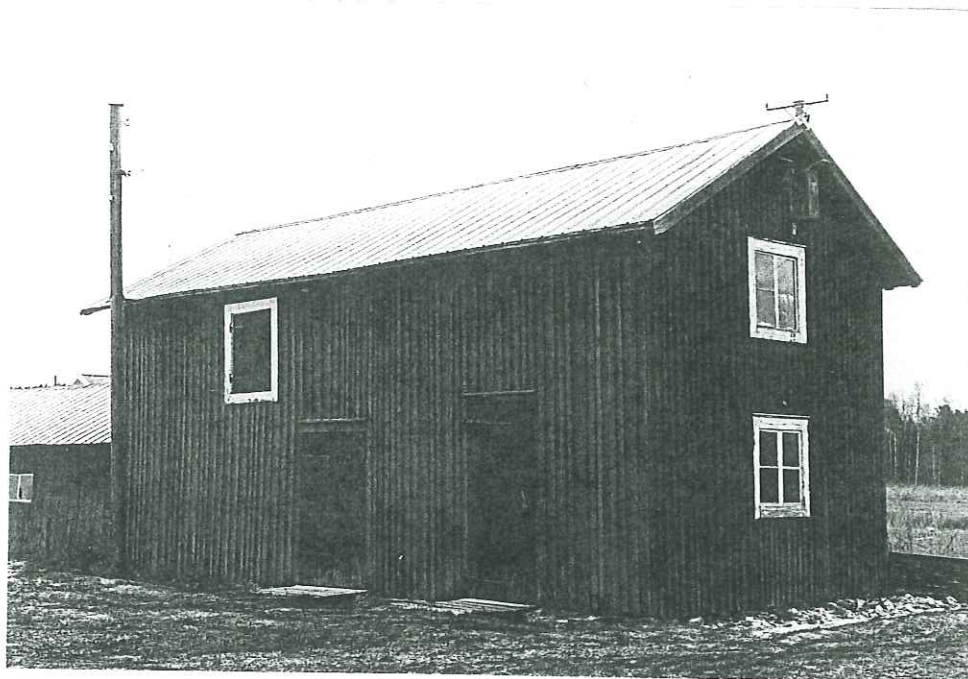
Neg: K2656-72 förvaras i Västerbottens museums fotoarkiv

Översiktsbild av repslageriet från nordöst. Den senaste byggnaden skymtas till höger (K2668:21)

Översiktsbild av banan och tvåvåningsboden från sydöst (K2668:14)

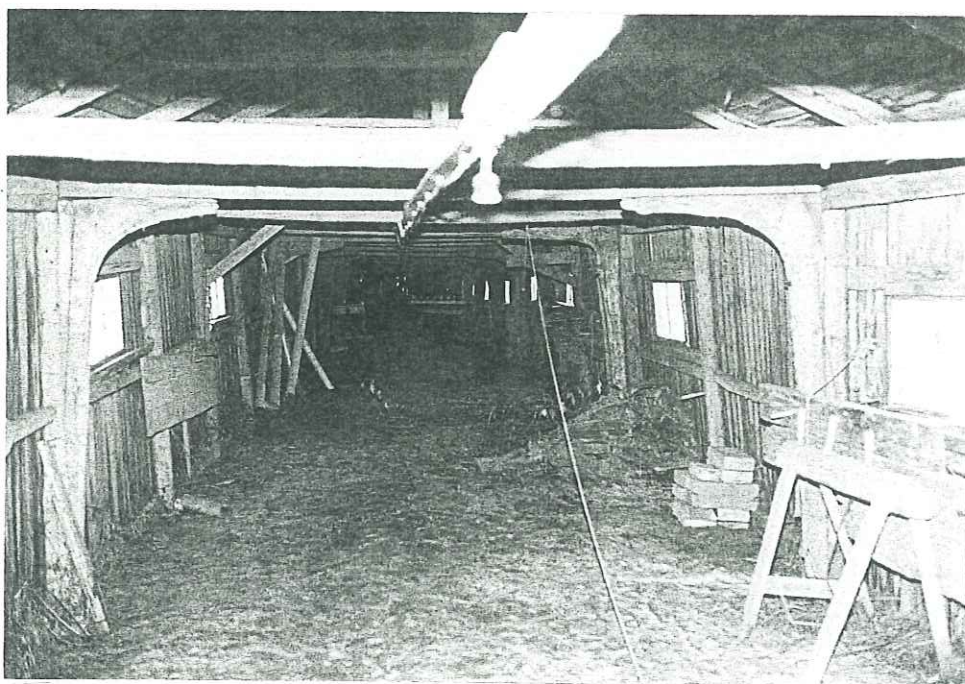
Tvåvåningsboden. Västfasaden (K2668:4)

Boden. Sydgavel och östfasad (K2668:10)

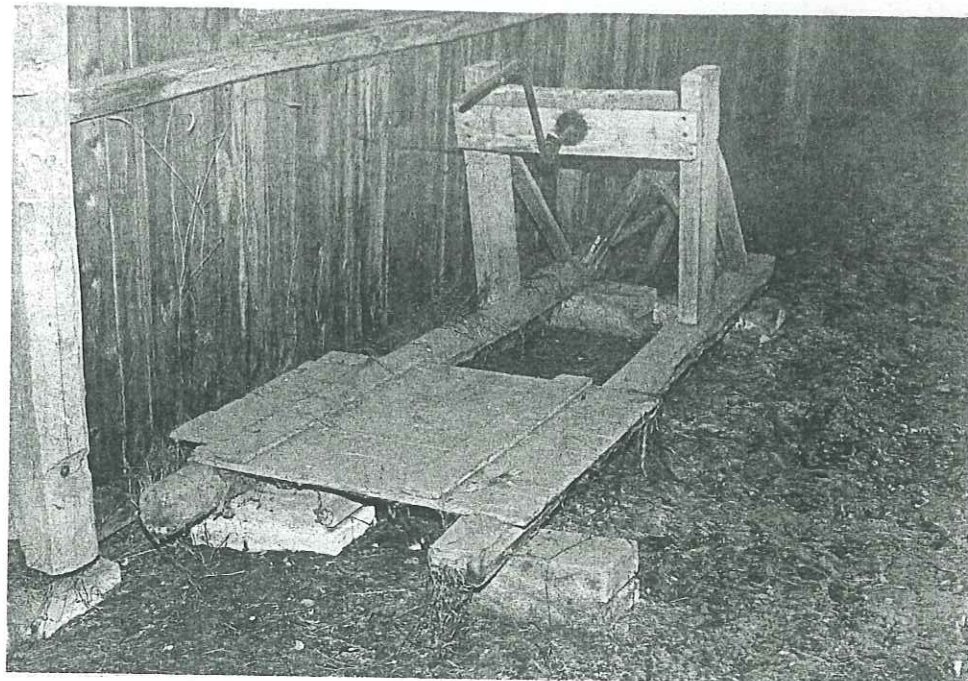
Repslagarbanan. Norra
gaveln och västra
långsidan
(K2668:27)

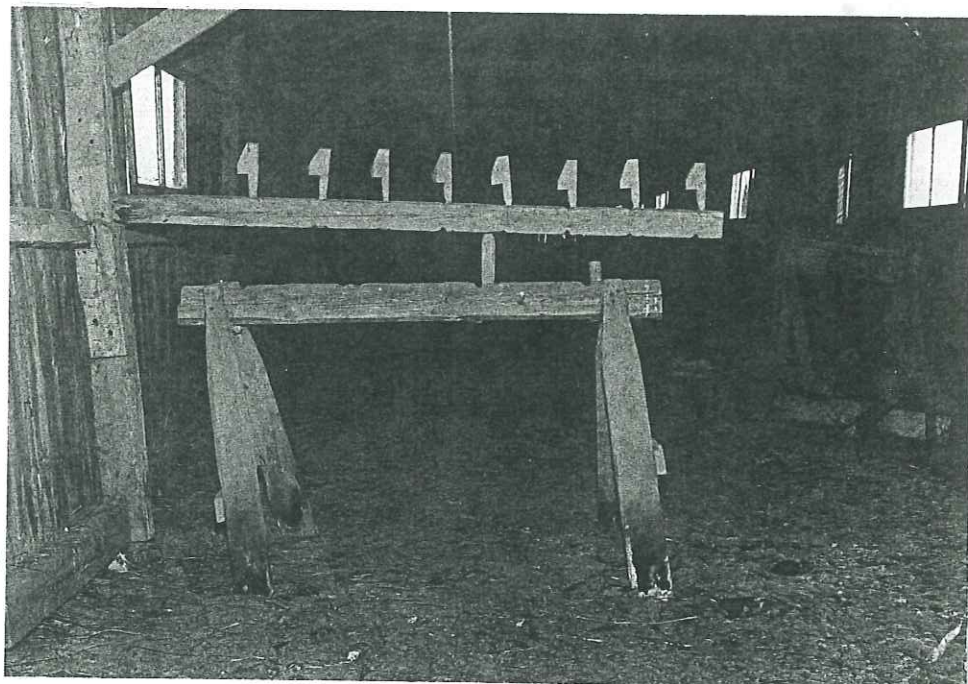
Repslagarbanans interiör.
Översikt mot norr
(K2668:15)

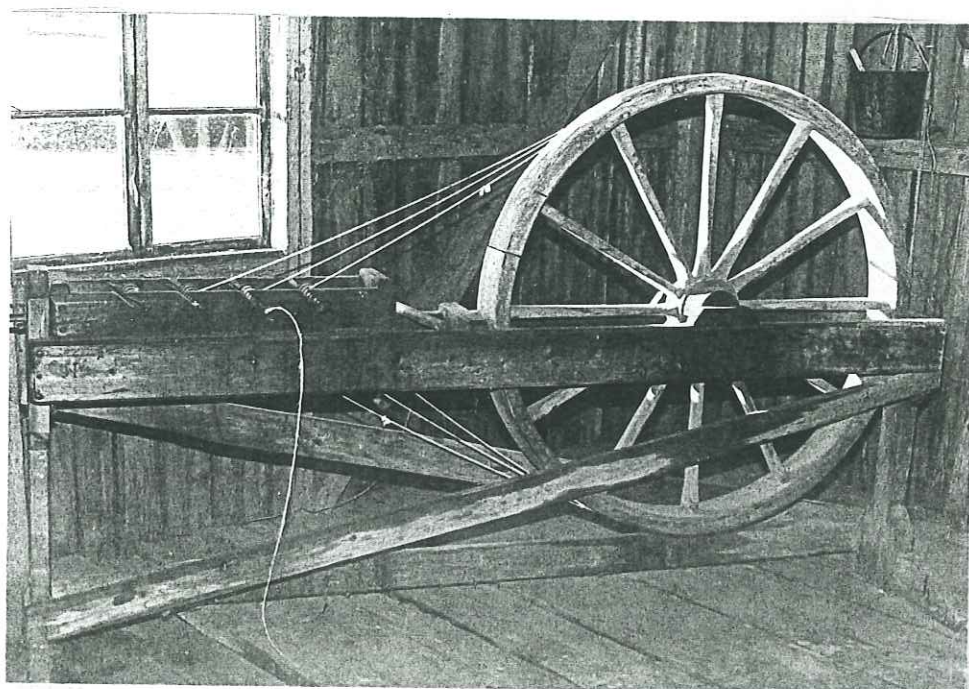
Repslagarbanans interiör.
Uppställningsplats för
fast inredning i södra
delen
(K2669:18)

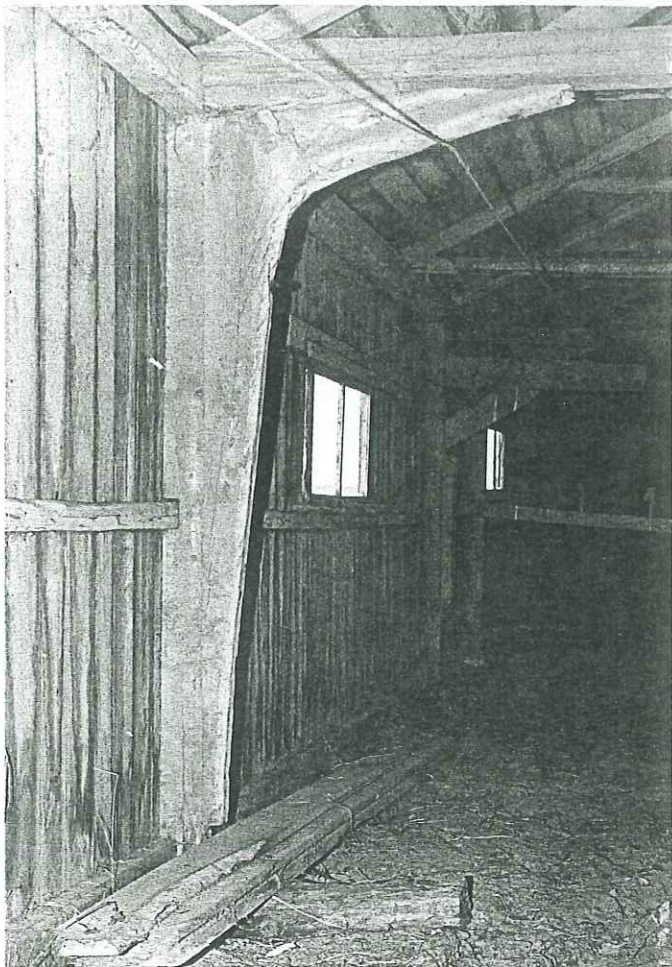
Städe som användes vid
intvinning av rep
(K2669:10)

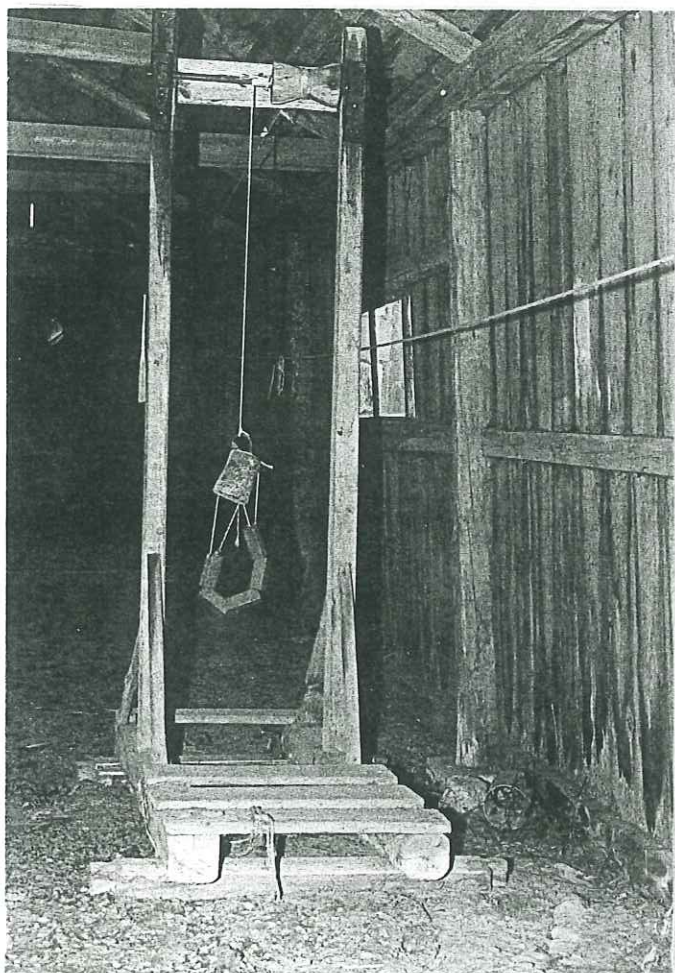
Mick
(K2669:6)

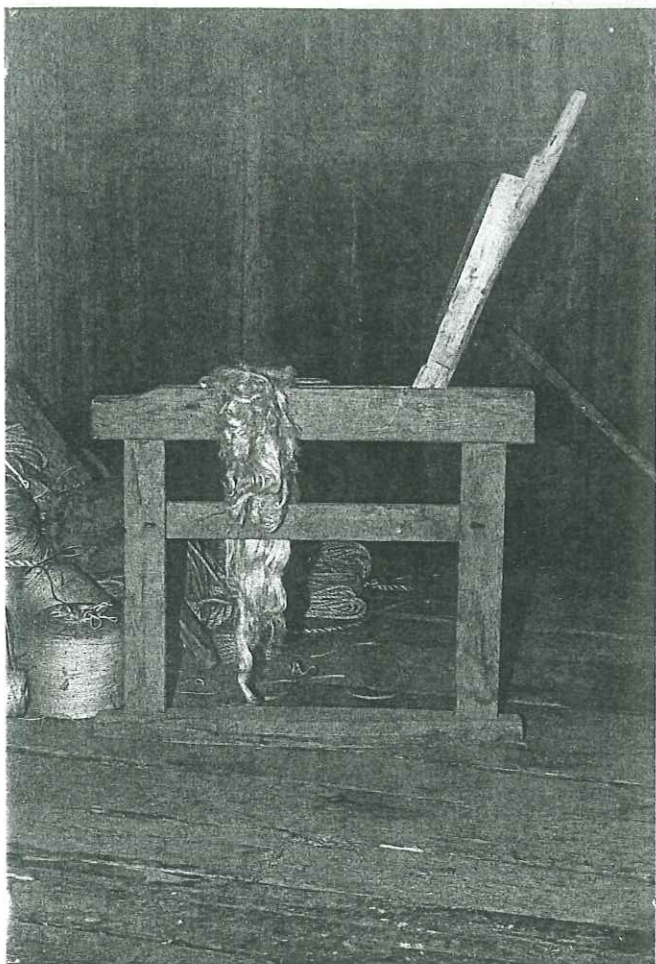
Låd hjul
(K2668:32)

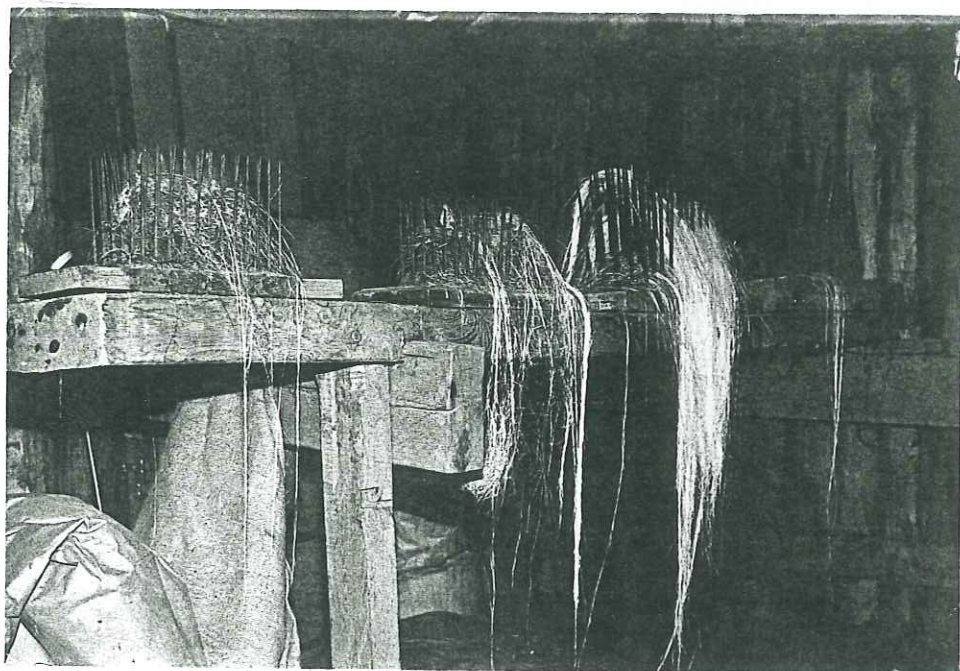
Vägg- och takstolsdetaljer i banan
(K2669:5)

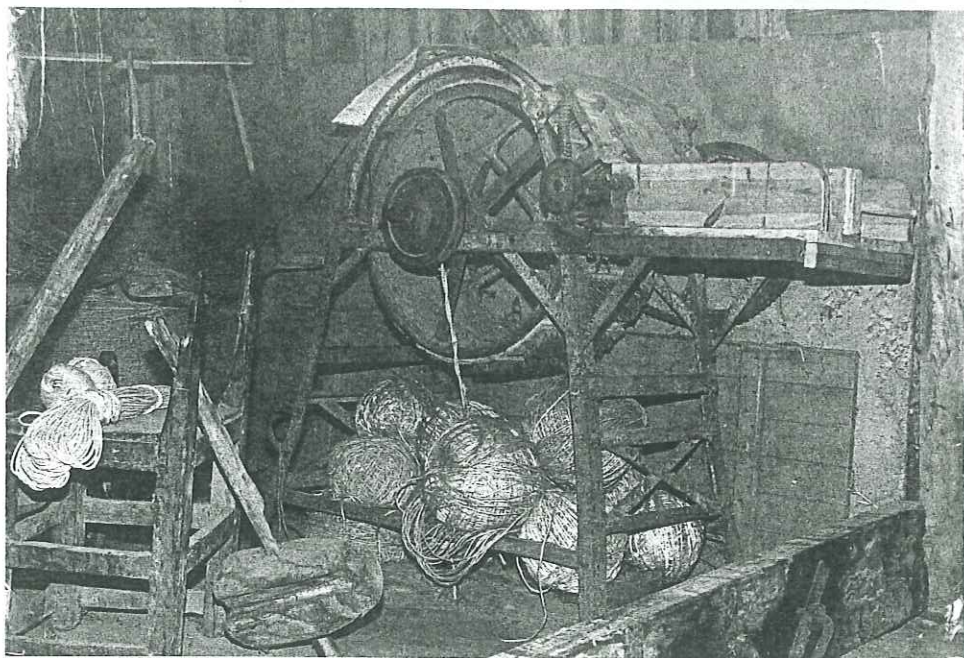
Löparstol
(K2669:1)

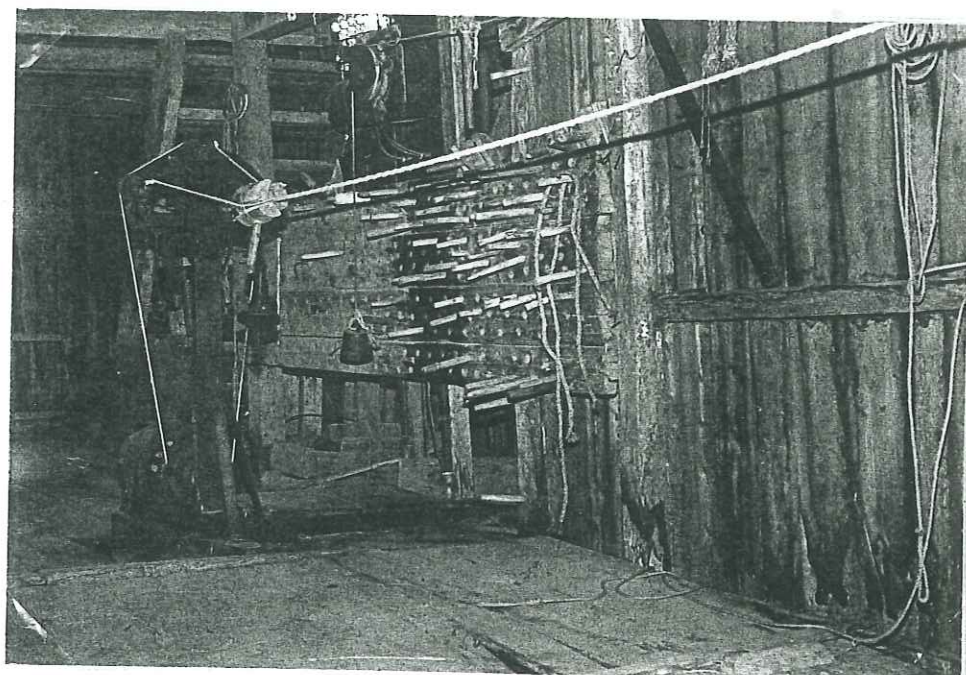
Bråka
(K2671:17)

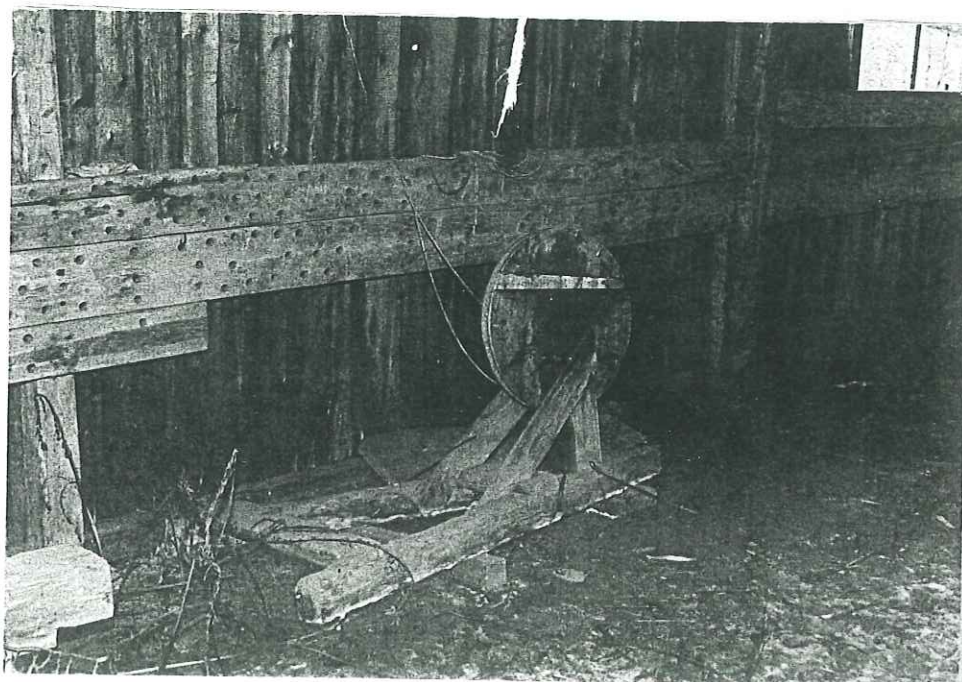
Häcklor
(K2671:8)

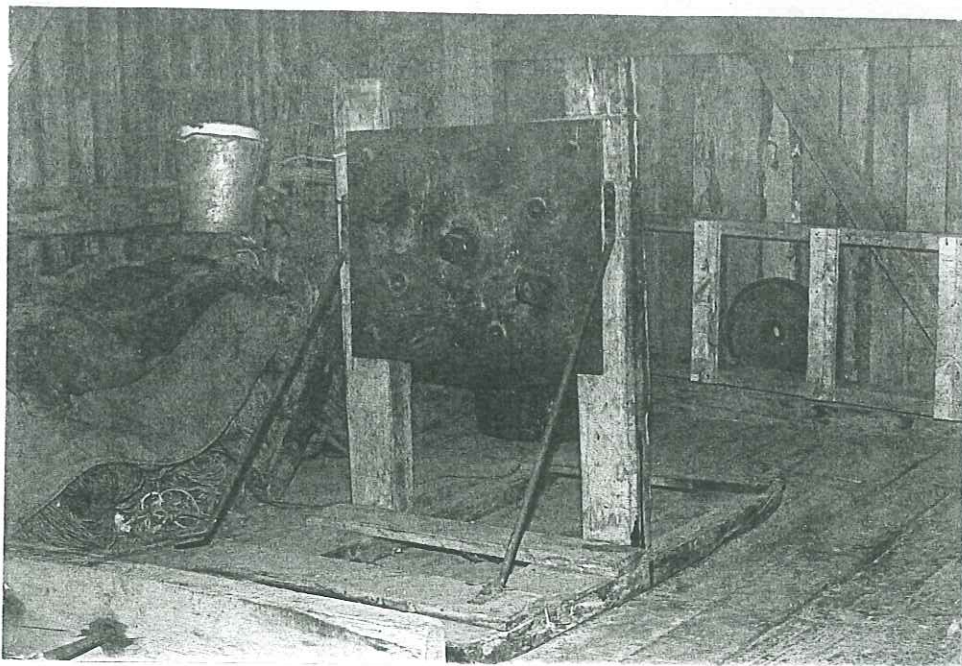
Rivmaskin
(2670:34)

Eldriven spinnmaskin
samt sträckbräda
(K2670:28)

Brygdskiva
(K2669:14)

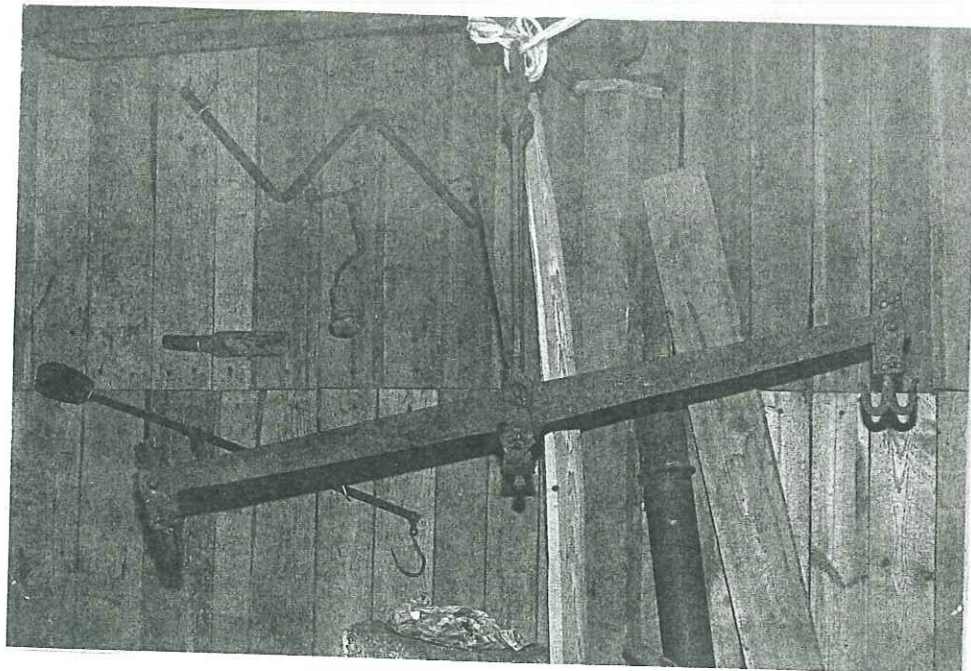
Geskäret
(K2670:20)

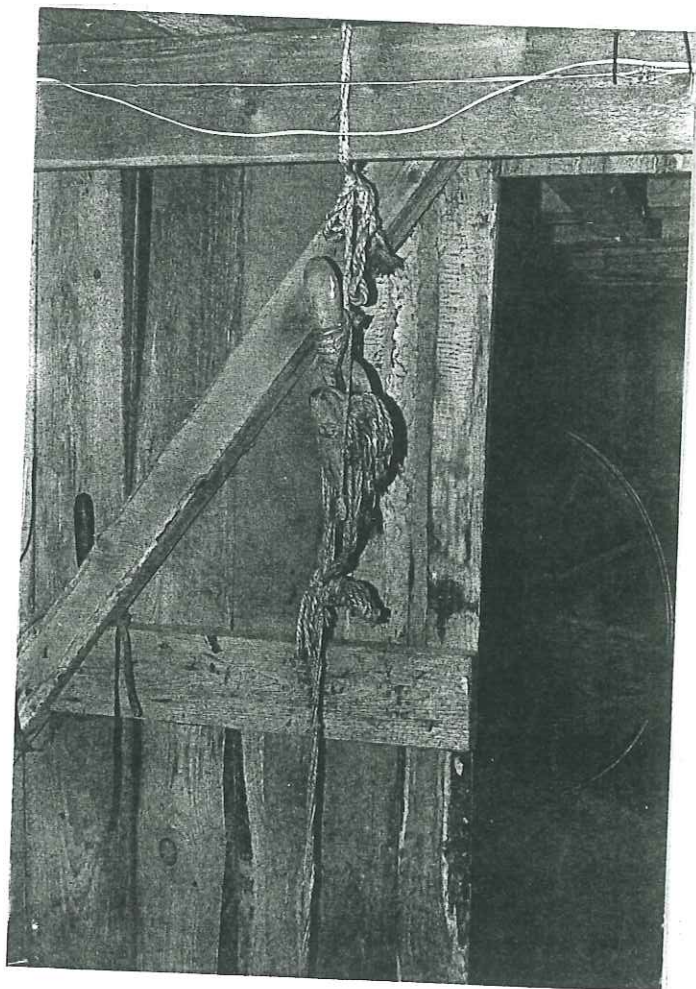
Beting
(K2670:18)

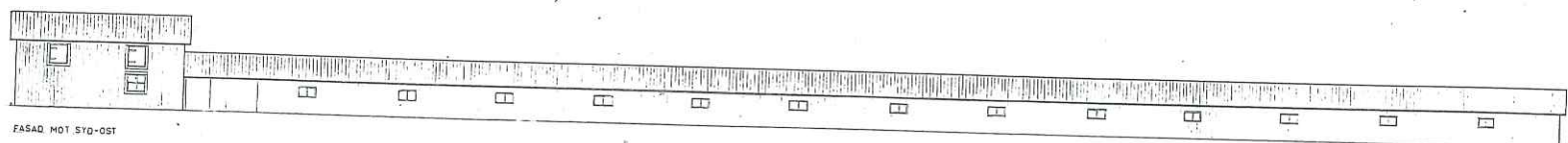
Huvud
(K2670:10)

Hampbalvåg och besman
(K2670:12)

Block
(K2670:16)

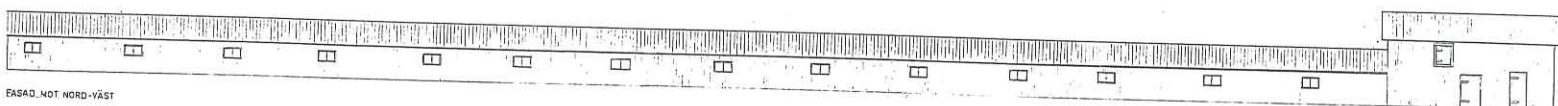
FASAD MOT SÖD-ÖST

FASAD MOT SÖD-VÄST

SNITT A-A

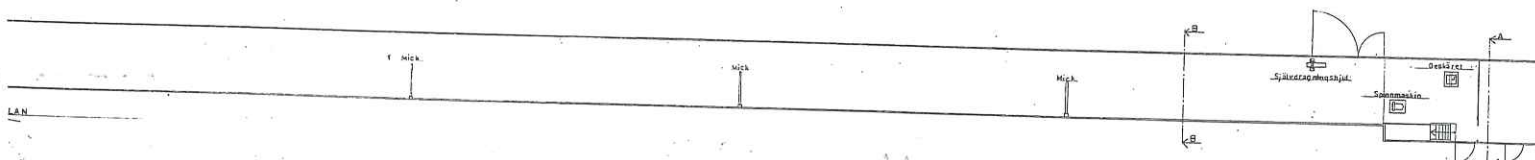
FASAD MOT NORD-VÄST

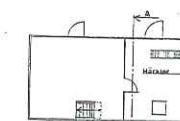
FASAD MOT NORD-ÖST

SNITT B-B

LÄN

YINGSPLAN